

Digitalna valuta središnje banke u eurozoni: prilike i izazovi

Tihana Sudarić¹, Snježana Rebuš², Mihael Štic³

¹Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku, Vladimira Preloga 1, Osijek, Republika Hrvatska (tihana.sudaric@fazos.hr)

²Vanjski suradnik, Veleučilište Lavoslav Ružička, ulica Blage Zadre 2, Vukovar, Republika Hrvatska

³Student sveučilišnog diplomskog studija Agroekonomika, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku, Vladimira Preloga 1, Osijek, Republika Hrvatska

SAŽETAK

Digitalni euro predstavlja oblik novca koji zadržava temeljna obilježja gotovine, uključujući status zakonskog sredstva plaćanja i jamstvo stabilne vrijednosti od strane središnje banke. Njegovo uvođenje nije usmjereno na zamjenu postojećih oblika gotovog novca, već na njihovu funkcionalnu dopunu. Rad analizira koncept digitalnog eura s posebnim naglaskom na njegov utjecaj na platni sustav i percepciju korisnika u Republici Hrvatskoj. U okviru istraživanja provedena je anketa koja obuhvaća demografske podatke, stavove ispitanika te informacije o prihvatanju digitalnog eura, uzimajući u obzir dosadašnja iskustva građana s uvođenjem eura i aktualne trendove u području digitalnih plaćanja. Na temelju prikupljenih podataka izrađena je analiza spremnosti korisnika, povjerenja u institucije i percepcije koristi i rizika digitalnog eura. Rezultati rada pružaju prikaz stavova hrvatskih građana te ukazuju na ključne prilike i izazove za implementaciju digitalnog eura u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: digitalni euro, eurozona, monetarna politika, percepcija korisnika, platni sustav, Republika Hrvatska

UVOD

Digitalna transformacija europskog financijskog sustava posljednjih godina temeljito mijenja način na koji građani i poduzeća obavljaju transakcije. Širenje beskontaktnih kartica, mobilnih aplikacija i internetskog bankarstva dovelo je do postupnog smanjenja korištenja gotovine, dok raste interes za bržim, jednostavnijim i sigurnijim oblicima digitalnog plaćanja. U tom kontekstu Europska središnja banka (ECB), zajedno s nacionalnim središnjim bankama članica europa područja, istražuje mogućnost uvođenja digitalnog eura kao elektroničkog oblika novca središnje banke. Digitalni euro bio bi dopuna postojećoj gotovini i bezgotovinskim oblicima plaćanja, a ne njihova zamjena (www.ecb.europa.eu).

Uvođenje digitalnog eura označava važan korak u razvoju monetarnog sustava Europske unije, jer otvara niz pitanja vezanih uz sigurnost transakcija, regulatorni okvir, zaštitu privatnosti i percepciju korisnika. Za razliku od kriptovaluta, digitalni euro imao bi potporu središnje banke, čime bi se osigurala stabilnost i povjerenje u valutu. Međutim, njegova provedba zahtijeva prilagodbu financijskih institucija, poduzeća i građana, što ukazuje na složenost procesa koji obuhvaća tehnološke, ekonomske i društvene aspekte (Jozipović i sur., 2025; Panetta, 2020). Republika Hrvatska, kao najnovija članica eurozone, ima specifičnu poziciju u ovom procesu. Uvođenje eura 2023. godine donijelo je važne promjene u gospodarstvu i platnom sustavu te utjecalo na percepciju građana o financijskoj sigurnosti. Iako su rast cijena i inflacija često povezivani s prelaskom na euro, stvarni uzroci ogledaju se u širim globalnim ekonomskim okolnostima. Upravo zbog toga istraživanje o digitalnom euru i stavovima hrvatskih građana ima dodatnu vrijednost, jer iskustva stečena pri uvođenju eura mogu značajno oblikovati odnos prema novim oblicima valute. Rad analizira digitalni euro s posebnim naglaskom na njegov utjecaj na platni sustav i percepciju građana u Republici Hrvatskoj. Teorijski dio rada obuhvaća pregled regulatornog okvira, ekonomskih pretpostavki i potencijalnih učinaka uvođenja digitalnog eura, dok se empirijski dio temelji na rezultatima ankete provedene među građanima. Postavljene hipoteze rada polaze od pretpostavke da digitalni euro može povećati učinkovitost i sigurnost platnog sustava Europske unije, ali da bi nepovjerenje građana moglo usporiti njegovu primjenu. Nadalje, očekuje se da će percepcija korisnika u Republici Hrvatskoj, oblikovana iskustvima s uvođenjem eura i aktualnim gospodarskim uvjetima, imati ključnu ulogu u prihvaćanju digitalnog eura. Također se pretpostavlja da će različite demografske skupine, osobito starije osobe i stanovnici ruralnih područja, pokazati različit stupanj spremnosti na prihvaćanje novog oblika valute. Ciljevi istraživanja usmjereni su na procjenu potencijalnog utjecaja digitalnog eura na platni sustav Europske unije, analizu promjena u percepciji i financijskim navikama građana te ispitivanje spremnosti hrvatskih građana za prihvaćanje digitalnog eura.

MATERIJAL I METODE

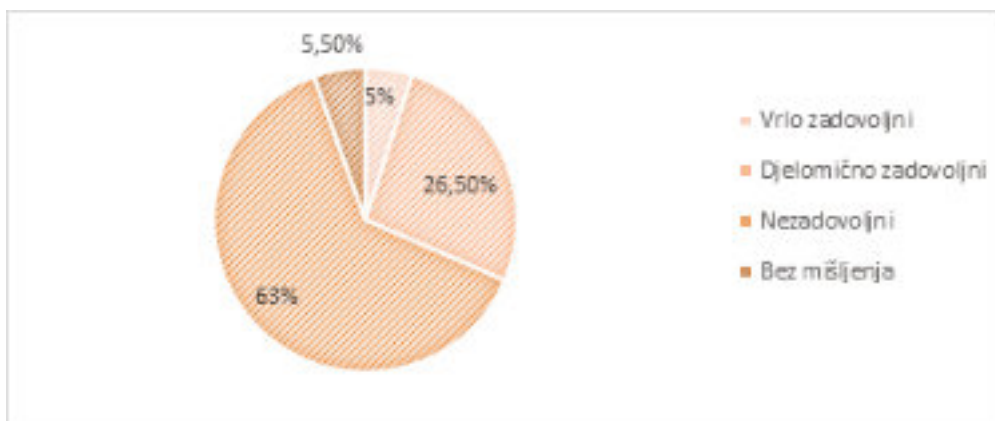
Izrada rada temeljila se na kombinaciji empirijskog istraživanja, provedenog putem anketnog upitnika, i analize sekundarnih izvora prikupljenih s interneta. Takav pristup omogućio je povezivanje stvarnih stavova građana Republike Hrvatske s teorijskim i institucionalnim pristupima konceptu digitalnog eura. Korišteni materijali mogu se podijeliti na dvije osnovne skupine: sekundarne izvore i empirijski materijal. Sekundarni izvori obuhvaćaju znanstvenu i stručnu literaturu, izvješća međunarodnih institucija, službene dokumente te statističke baze podataka. Posebno su korišteni podaci Europske središnje banke, Hrvatske narodne banke i Eurostata, budući da navedene institucije objavljuju aktualne i vjerodostojne informacije o razvoju platnih sustava, digitalnom euru i stavovima korisnika (HNB, 2023.; Ipsos; 2023). Uz njih su analizirani i znanstveni članci te stručne analize dostupne u akademskim bazama, kao i radovi autora koji se bave problematikom digitalnih valuta središnjih banaka. Empirijski dio rada temelji se na podacima prikupljenima anketnim istraživanjem provedenim među građanima Republike Hrvatske. Cilj ankete bio je ispitati percepciju i spremnost građana na prihvaćanje digitalnog eura,

uzimajući u obzir njihova iskustva nakon uvođenja eura i postojeće navike korištenja digitalnih oblika plaćanja. Anketa je izrađena u elektroničkom obliku te distribuirana putem društvenih mreža, čime je omogućeno prikupljanje odgovora od ispitanika različite dobi, obrazovanja i mjesta stanovanja. U istraživanju je sudjelovalo 219 ispitanika, a cilj je bio uključiti raznoliku populaciju kako bi se dobila što potpunija slika o stavovima građana prema digitalnom euru. Upitnik je sadržavao pitanja o demografskim obilježjima, navikama plaćanja, iskustvima prelaska na euro te informiranosti i povjerenju u digitalni euro. Podaci prikupljeni anketom analizirani su metodom deskriptivne statistike. Rezultati su prikazani u postocima i apsolutnim vrijednostima, a radi preglednosti dio je podataka predstavljen u obliku grafikona. Provedena je i usporedba rezultata prema dobi i obrazovanju ispitanika kako bi se uočile moguće razlike u percepciji. Nedostaci online istraživanja ogledaju se kroz pristranu metodu uzrokovanja koja se odnosila na mlađu i digitalnu populaciju. Sekundarni izvori obrađeni su metodom komparativne analize, pri čemu su službena izvješća Europske središnje banke, Hrvatske narodne banke i Europske komisije uspoređena s rezultatima ankete. Time je omogućeno povezivanje teorijskih spoznaja i institucionalnih stajališta s praktičnim iskustvima građana. Kombinacija kvantitativnih i kvalitativnih metoda omogućila je sveobuhvatan pristup istraživanju. Kvantitativni dio obuhvaća statističku obradu prikupljenih podataka, dok kvalitativni dio uključuje interpretaciju i usporedbu rezultata s relevantnom literaturom. Takav metodološki okvir omogućuje temeljitije razumijevanje analiziranog problema i doprinosi donošenju relevantnih i utemeljenih zaključaka o percepciji i potencijalnom utjecaju digitalnog eura u Republici Hrvatskoj. Vremenski okvir prikupljanja podataka bio je od travnja 2025. do kolovoza 2025. godine.

REZULTATI I RASPRAVA

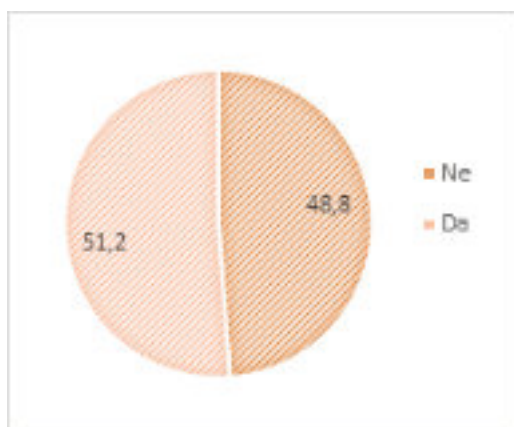
Rezultati anketnog istraživanja predstavljaju osnovu za razumijevanje stavova građana prema euru i digitalnom euru, pri čemu uzorak od 219 ispitanika pruža informativno – analitički uvid u percepcije i navike ispitanika u hrvatskom kontekstu. Struktura uzorka naglašeno je ženska, s udjelom od 79,5 % (174 osobe), dok muškarci čine 45 ispitanika. Dobna raspodjela pokazuje dominaciju srednje životne dobi: skupina od 36 do 50 godina čini 44,3 % uzorka, dok su mladi do 18 godina zastupljeni s 5,9 %, a stariji od 51 godine s 14,2 %; osobe od 18 do 25 godina čine 19,6 %, a od 26 do 35 godina 16 %. Ovakva struktura sugerira da su zaključci snažno oblikovani iskustvima grupacije koja je najintenzivnije ekonomski aktivna i najviše izložena promjenama u cijenama i načinu plaćanja. Prema mjestu prebivališta prevladavaju ispitanici iz ruralnih i manje urbaniziranih sredina: 52,5% živi u selima i ruralnim područjima, 37,9% u manjim gradovima, a tek 9,6% u gradovima s više od 100 tisuća stanovnika. I obrazovna struktura potvrđuje pretežito srednju obrazovnu razinu: 61,2% ima završenu srednju školu, 31,5% višu školu ili fakultet, 4,6% magisterij, a 2,7% osnovnu školu ili manje. Status zaposlenja dodatno oslikava raznolikost uzorka: 39,7 % radi u privatnom sektoru, 27,4 % u javnom, 11,1 % su studenti, 10,1 % nezaposleni, 3,7 % umirovljenici, uz manje udjele drugih kategorija. Ukupno gledano, riječ je o uzorku u kojemu dominiraju radno aktivne osobe srednje dobi, iz manje urbanih sredina, srednje obrazovne razine, što ima važnu ulogu pri interpretaciji rezultata. Percepcija građana o uvođenju eura i njegovim

učincima izrazito je kritična što prikazuje i Grafikon 1. Zadovoljstvo prelaskom s kune na euro u nastavku.

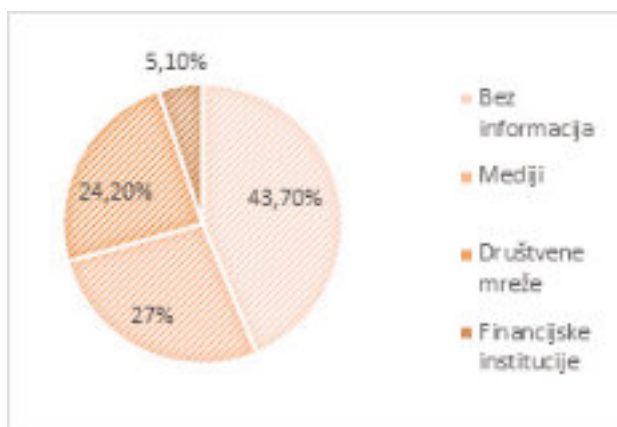

Grafikon 1. Zadovoljstvo prelaskom s kune na euro

Nezadovoljstvo prelaskom na euro iskazalo je 63 % ispitanika, djelomično zadovoljstvo 26,5 %, tek 5 % izrazilo je visoko zadovoljstvo, a 5,5 % nije zauzelo stav. U pogledu olakšavanja financijskih transakcija mišljenja su podijeljena: 23,3 % drži da je euro olakšao transakcije, 37,9 % smatra da je učinak djelomičan, a 38,8 % ne vidi olakšanje. Najizraženiji i gotovo jednoglasan nalaz odnosi se na percepciju rasta cijena nakon uvođenja eura: 96,8 % ispitanika uvjereni su da su cijene značajno porasle, 2,8 % smatra da jesu, ali ne previše, jedan ispitanik nije odgovorio, a nitko nije iskazao stav da cijene nisu porasle. Posljedično, većina ispitanika zaključuje da je došlo do pogoršanja kupovne moći: 75,1 % navodi pogoršanje, 14,7 % ne vidi promjene, a 10,1 % vidi poboljšanje (od čega 0,9 % „znatno”, a 9,2 % „umjereno”). Istodobno, stav o stabilnosti eura nijansiran je: 17,1 % u potpunosti vjeruje u stabilnost, 55,8 % djelomično, dok 27,2 % nema povjerenja. Ovakvi podaci upućuju na izrazito nepovjerenje prema cjenovnim kretanjima i osobnoj kupovnoj moći te na oprezan odnos prema monetarnoj stabilnosti, uz snažan emocionalni trag procesa konverzije. Razina informiranosti o digitalnom euru pokazuje značajan deficit znanja što podkrepljuju odgovori prikazani kroz Grafikon 2. Upoznatost ispitanika s pojmom „digitalni euro” i Grafikon 3. Izvori informiranja o „digitalnom euru”.

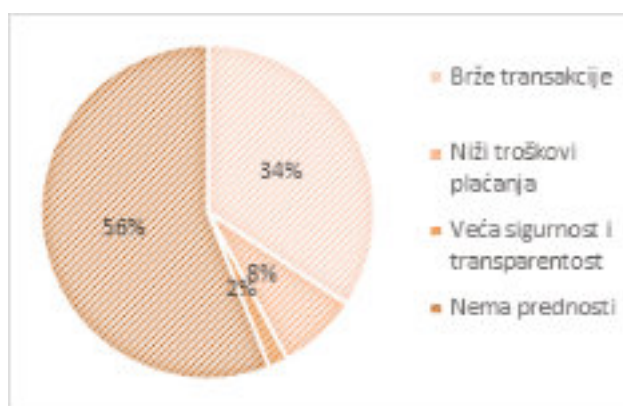
Grafikon 2. Upoznatost ispitanika s pojmom „digitalni euro“ (%)

Grafikon 3. Izvori informiranja o „digitalnom euro“

Rezultati istraživanja pokazuju kako je s pojmom digitalnog eura upoznato 51,2 % ispitanika, dok 48,8 % nije. Još su jasniji pokazatelji percipirane informiranosti: 89,7 % smatra da javnost nema dovoljno informacija, a tek 10,3 % drži suprotno. Izvori informiranja dodatno objašnjavaju ovakav ishod: mediji čine 27 % navedenih izvora, društvene mreže 24,2 %, financijske institucije tek 5,1 %, dok se 43,7 % ispitanika uopće ne informira o temi (grafikon 3.). Posljedica ovih ishoda je u nedovoljnom razlikovanju između digitalnog i fizičkog eura: 58,5 % ne poznaje razliku, 30,2 % djelomično, a tek 11,2 % potpuno razumije distinkciju. Ukupno uzevši, riječ je o obrascu u kojemu sekundarni i nerijetko površni kanali dominiraju nad službenim, uz visok udio informacijske apstinencije, što se izravno odražava na sklonost nepovjerenju i oprezu. Stavovi o uvođenju digitalnog eura pokazuju neupućenost i nedorečenost. Na pitanje o sigurnosti transakcija u potencijalnom režimu digitalnog eura 17,1 % smatra da bi sigurnost porasla, 40,1 % drži da ne bi, a 42,9 % nema stav, što odražava nepoznanice oko tehničkih, organizacijskih i regulatornih rješenja. U pogledu odnosa prema gotovini, većina vjeruje u parcijalnu supstituciju: 47,5 % drži da bi digitalni euro djelomično zamijenio gotovinu, 35,5 % ne očekuje zamjenu, a 17,1 % predviđa potpuni nestanak gotovine. Spremnost na korištenje u svakodnevnim plaćanjima trenutačno je niska: 11,1 % bi ga koristilo, 37 % ne bi, a 51,9 % odabire „možda“, što signalizira latentnu otvorenost uz dominantnu neizvjesnost. Procjena makro koristi također je skeptična: 50,9 % vidi djelomičnu korist za hrvatsko gospodarstvo, 41,2 % ne vidi korist, a 7,9 % ocjenjuje digitalni euro korisnim. Matrica rizika koju građani prepoznaju konzistentna je s tim stavovima: polovica navodi strah od gubitka kontrole nad vlastitim financijama, 26,9 % brine o sigurnosti podataka, 15,3 % o privatnosti transakcija, a tek 7,9 % ne vidi razloge za strah. Time je profil rizika jasno usmjeren na očuvanje osobne financijske autonomije i zaštitu podataka, uz sekundarnu zabrinutost za troškove i operativnu složenost (Piplica i Marin, 2025). Spremnost na korištenje digitalnog eura treba promatrati kroz etablirane navike digitalnog plaćanja. Već 54,6 % ispitanika redovito koristi mobilne aplikacije i kartice, 38,4 % ih koristi povremeno, a svega 6,9 % uopće ne koristi digitalne metode plaćanja. Ovaj podatak sugerira da tehnološki prag nije presudan

problem, nego percepcija svrhovitosti i povjerenje u institucije i dizajn. Na hipotetsko pitanje o preferiranom načinu plaćanja nakon uvođenja digitalnog eura, 60,6 % i dalje bira kartice kao primarni instrument, 33,8 % gotovinu, a tek 5,6 % digitalni euro. Nadalje, 38,4 % smatra da bi uvođenje digitalnog eura moglo smanjiti potrebu za komercijalnim bankama, 15,3 % drži suprotno, a 46,3 % nema stav, što upućuje na nedovoljno razumijevanje arhitekture distribucije i uloga posrednika. Povjerenje u Europsku središnju banku kao budućeg izdavatelja digitalnog eura je skromno: 9,3 % iskazuje puno povjerenje, 48,1 % djelomično, a preostali dio nema povjerenja, što posredno utječe na ocjenu prednosti digitalnog eura u odnosu na kriptovalute, 47,7 % djelomično vjeruje digitalnom euru više nego kriptovalutama, 45,4 % uopće ne, a potpuno povjerenje bilježi tek vrlo mali udio. Kada je riječ o percipiranim koristima (Grafikon 4.), 56 % ne vidi nikakvu prednost, 34,3 % navodi brže transakcije, 7,8 % niže troškove, a tek 1,9 % veću sigurnost.

Grafikon 4. Prednost uvođenja digitalnog eura

Spremnost na edukaciju je niska: 46,3 % ne bi sudjelovalo na radionicama, 39,4 % možda bi, a 14,4 % iskazuje interes, što implicira da će svaki napor informiranja morati biti proaktivan, prilagođen i potkrijepljen praktičnim primjerima. Usporedba s prethodnim istraživanjima potvrđuje da rezultati nisu iznimka, nego dio šireg europskog obrasca. Gotovo jednoglasna percepcija porasta cijena nakon uvođenja eura (96,8 %) uklapa se u nalaze Europske središnje banke i Eurostata o sistematski višoj percipiranoj inflaciji u odnosu na službene mjere, poglavito u razdobljima monetarnih promjena, medijskih naglasaka i globalnih šokova. Izvješća i istraživanja provedena na razini europodručja pokazuju da se subjektivni doživljaj poskupljenja često veže uz velike institucionalne promjene, premda je objektivna inflacijska dinamika rezultat kombinacije domaćih i međunarodnih čimbenika, uključujući energente, poremećaje opskrbenih lanaca i geopolitičke rizike (ECB, 2020; ECB 2023). U tom je smislu hrvatski nalaz posve konzistentan s iskustvima drugih članica, pri čemu blizina konverzijskog trenutka pojačava kognitivne pristranosti poput heuristike dostupnosti i atribucije. Isto vrijedi i za informiranost o digitalnom euru: iako je više od polovice ispitanika čulo za pojam, gotovo devet desetina drži da nema dovoljno informacija. Europska i međunarodna literatura upozorava na slične probleme, u ranim fazama projekata CBDC-a (Central Bank Digital Currency) opća je informiranost građana niska, a razina

povjerenja korelira s transparentnošću, konzistentnošću komunikacije i jasnoćom objašnjenja o ulozi poslovnih banaka, privatnosti, ograničenjima i funkcionalnostima (Brunnermeier, 2021). Stoga hrvatski rezultati nisu znak posebne „rezerviranosti”, nego odraz opće dinamike prihvaćanja inovacija u financijskom sektoru u kojemu su pitanja privatnosti i suvereniteta nad podacima ključne determinante stava. Povjerenje u institucije, posebice u središnju banku, u literaturi se navodi kao preduvjet uspješne implementacije; rezultati ankete s relativno niskim punim povjerenjem i prevagom djelomičnog, time su u skladu s očekivanjima za zemlje s kratkim stažem u europodručju i s još nestabilnim percepcijama o koristi i trošku uvođenja eura (Auer, 2021). Rasprava o implikacijama rezultata mora započeti od jaza između službenih ekonomskih pokazatelja i subjektivne percepcije (Perkušić, 2025). Visoka percipirana inflacija i snažan osjećaj pogoršanja kupovne moći stvaraju narativ u kojemu se euro i, posljedično, digitalni euro doživljavaju kao prijetnja više nego kao prilika. Taj narativ utječe na potrošnju, sklonost štednji i investicijskim odlukama, i to neovisno o realnim cjenovnim kretanjima. Uz to, kombinacija niske informiranosti, rezervi prema institucijama i zabrinutosti za privatnost generira snažan *status quo bias*: građani ostaju uz poznate instrumente plaćanja (gotovinu i kartice), čak i kad redovito koriste digitalna sredstva plaćanja. Ova asimetrija, spremnost na digitalna plaćanja, ali ne i na digitalni euro, upućuje na činjenicu da prihvaćanje ne ovisi o „digitalnosti” kao takvoj, nego o institucionalnom okviru, percepciji kontrole i razumijevanju koristi. Na razini dizajna digitalnog eura implicirana je potreba za jasnim pojašnjenjem modela distribucije (posrednički vs. izravni), ograničenja salda i transakcija, zaštite privatnosti, offline funkcionalnosti te strukture troškova za krajnjeg korisnika (Štic, 2025). Drugo, rezultati pokazuju da je diskurs o sigurnosti i privatnosti presudan. Najčešći strah, gubitak kontrole nad vlastitim financijama, izražava dubinsku zabrinutost da bi digitalni euro mogao promijeniti odnos građanina i države u segmentu novca. To je zabrinutost koja ne nestaje tehničkim objašnjenjima, nego zahtijeva normativna jamstva i mehanizme provjerljivosti: zakonske zaštite anonimnosti do određenih pragova, neprofiliranje transakcija u komercijalne svrhe, jasne i nadzirane procedure pristupa podacima te institucionalno razdvajanje funkcija prikupljanja, obrade i nadzora. Bez transparentno komuniciranih i praktično provodivih rješenja, neodlučnost će se sporo pretvarati u prihvaćanje. Treće, uloga komercijalnih banaka u arhitekturi digitalnog eura ne smije ostati implicitna. Znatno dio ispitanika pretpostavlja da bi digitalni euro smanjio potrebu za poslovnim bankama, što može generirati otpor i u samom financijskom sektoru, ali i kod građana koji banke doživljavaju kao nužne posrednike. Naglašavanje posredničkog modela, očuvanja depozitne baze i funkcije kreditne intermedijacije, uz istodobno jasno definirane kompetencije središnje banke, moglo bi reducirati strahove od disintermedijacije. Četvrto, nalazi o preferencijama načina plaćanja i trenutnim navikama sugeriraju da se strategija uvođenja treba graditi na postojećoj infrastrukturi i ponašanju. Ako građani već koriste kartice i mobilne aplikacije, implementacija digitalnog eura koja se oslanja na iste korisničke sučeljne obrasce, kompatibilna s postojećim terminalima i integrirana u bankarske i *fintech* aplikacije, smanjuje trošak tranzicije i povećava vjerojatnost probnog korištenja. Pritom je ključno da se potencijalne prednosti ne komuniciraju apstraktno, nego kroz konkretne scenarije upotrebe: brže P2P prijenose bez naknada unutar europodručja, offline plaćanja u hitnim situacijama, interoperabilnost prekogranično i transparentna pravila povrata i zaštite potrošača. Takva provedena korist pretvorena u svakodnevne slučajeve ima znatno veći potencijal uvjeravanja

nego općenite tvrdnje o inovativnosti ili strateškoj nužnosti. Peto, niska spremnost na edukaciju zahtijeva promjenu formata, a ne odustajanje od edukacije. Klasične radionice i predavanja neće dosegnuti većinu; učinkovitiji su modularni, kratki, digitalno distribuirani sadržaji integrirani u aplikacije koje građani već koriste, uz „just-in-time” objašnjenja pri prvom pokušaju izvođenja određene radnje u digitalnom euru. Povrh toga, povjerenje se bolje gradi putem posrednika koje građani već percipiraju kao pouzdane kao što su: poslovne banke, komunalne i javne institucije u lokalnim zajednicama i slično. S obzirom na izrazitu zastupljenost ispitanika iz ruralnih i manje urbanih sredina, prilagodba sadržaja i kanala tim zajednicama ključna je za ravnomjerno prihvaćanje. Na poslijetku, istraživanje upućuje na to da ključna prepreka uvođenju digitalnog eura nije tehničke, nego društvene i institucionalne prirode. Građani će digitalni euro smatrati korisnim tek kada se uvjere da ne ugrožava njihovu privatnost i autonomiju, da ne remeti ulogu banaka na štetu dostupnosti kredita i stabilnosti, te kada u svakodnevnom iskustvu prepoznaju konkretnu korist koja nadmašuje uočeni rizik. S obzirom na to da većina ispitanika redovito koristi digitalna plaćanja, digitalni je euro prirodna funkcionalna nadogradnja postojećih navika, a ne radikalan zaokret, no bez jasnog, transparentnog i vjerodostojnog okvira povjerenja, ta se nadogradnja neće spontano dogoditi. Preporuke su postupno uvođenje digitalnog eura u eurozonu s ograničenim opsegom i jasnim evaluacijskim smjernicama, uz formalizirana jamstva o zaštiti podataka i privatnosti, ograničenja salda i transakcija radi očuvanja financijske stabilnosti. Na ovaj način može se premostiti jaz između inovativnih digitalnih rješenja i opreza prema novom obliku javnog novca, te postupno transformirati sadašnje nepovjerenje u informirano i uvjetno prihvaćanje.

ZAKLJUČAK

Rad analizira stavove i percepcije građana Republike Hrvatske o prelasku s kune na euro te o mogućem uvođenju digitalnog eura, oslanjajući se na anketno istraživanje provedeno na uzorku od 219 ispitanika. Rezultati upućuju na izraženo nezadovoljstvo promjenom valute i snažnu percepciju rasta cijena nakon uvođenja eura, unatoč tome što objektivni ekonomski pokazatelji ne potvrđuju da je sama konverzija jedini ili dominantan uzrok inflacije. Tri četvrtine ispitanika smatra da se njihova kupovna moć pogoršala, što otvara pitanje socijalne pravednosti u prijelaznim razdobljima monetarnih reformi i potrebu za mjerama koje ublažavaju teret kućanstava, poput ciljane kontrole cijena osnovnih dobara ili jasnije komunikacije o uzrocima inflacije. Poseban problem predstavlja niska razina informiranosti o digitalnom euru: iako je pojam prisutan u javnosti, većina ispitanika smatra da nema dovoljno znanja o njegovu funkcioniranju, prednostima i rizicima, zbog čega se povećava vjerojatnost otpora prema novim tehnologijama i nepovjerenja prema institucijama. Povjerenje u Europsku središnju banku i ostale nadležne aktere pritom je skromno: znatan dio građana iskazuje samo djelomično povjerenje ili ga uopće nema, što je posebno problematično jer je povjerenje temelj svake valute, a osobito digitalne. Građani trenutačno češće ističu rizike nego koristi digitalnog eura, pri čemu dominira strah od gubitka kontrole nad vlastitim financijama te zabrinutost za sigurnost podataka i privatnost, dok se potencijalne koristi poput bržih i jeftinijih transakcija ili veće sigurnosti plaćanja slabije prepoznaju. Na temelju rezultata

istraživanja može se zaključiti da je za stabilizaciju percepcije eura i pripremu za implementaciju digitalnog eura potrebna sustavna, transparentna i pravovremena komunikacija, uz edukativne aktivnosti usmjerene na praktične primjere uporabe, zaštitu privatnosti i jasnu raspodjelu uloga između institucija. Rad pridonosi razumijevanju javnih stavova o zajedničkoj valuti i digitalnim inovacijama te može poslužiti kao podloga za buduća istraživanja i oblikovanje politika. Ključni preduvjeti svake uspješne promjene u financijskom sustavu ostaju povjerenje, informiranost i percepcija korisnika, a hrvatsko iskustvo, premda još svježije, potvrđuje da će budućnost digitalnog eura ovisiti jednako o tehnološkoj izvedbi i makroekonomskim učincima kao i o sposobnosti institucija da otklone strahove, osiguraju privatnost i pokažu mjerljive koristi za građane.

NAPOMENA

Rad je izrađen u okviru diplomskog rada Mihaela Štica „Digitalni euro: utjecaj na platni sustav i percepciju korisnika“ studenta sveučilišnog diplomskog studija Agroekonomika na Fakultetu agrobiotehničkih znanosti Osijek, Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Rezultati predstavljeni u radu proizlaze iz institucionalnog istraživačkog projekta „Održivi i kružni razvoj mesnog govedarstva u okviru agrarnog sektora RH“, financiranog iz izvora 581 – Mehanizam za oporavak i otpornost (NPOO).

LITERATURA

- Auer, R., Boar, C. (2021): Central bank digital currencies: motives, economic implications and the research frontier. BIS Working Papers, No. 976. Basel: Bank for International Settlements. <https://www.bis.org/publ/work976.pdf>
- Brunnermeier, M., James, H., Landau, J. (2021): The digital euro and the future of European payments. Princeton University.
- ECB. (2020): Report on a digital euro. Frankfurt: European Central Bank. https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/Report_on_a_digital_euro~4d7268b458.en.pdf
- ECB. (2023): Progress on the investigation phase of the digital euro. Frankfurt: European Central Bank. https://www.ecb.europa.eu/euro/digital_euro/html/index.en.html
- Europska komisija. (2023): Flash Eurobarometer: Stavovi građana o euru. Brussels: EK.
- HNB. (2023): Makroekonomska kretanja i prognoze. Zagreb: Hrvatska narodna banka. https://www.hnb.hr/documents/20182/4647358/hMKP_15.pdf/430396a0-6e21-0217-1e91-041409d7d0be
- Ipsos (2023): Public attitudes towards the euro in Croatia. Ipsos Research.
- Jozipović, Š., Perkušić, T., Keršić, M. (2025): Digitalni euro i kriptovalute: sličnosti i moguće analogije za pravnu regulaciju. Digitalni euro i bezgotovinsko plaćanje: pravna regulacija

i utjecaj na financijski sustav. Perkušić, Marko; Jozipović, Šime; Pečarić, Mario (ur.). Split: Sveučilište u Splitu, 2025. str. 177-207

Panetta, F. (2020): Beyond monetary policy: protecting the continuity and safety of payments. Speech at Bocconi University, Milan. European Central Bank.

Perkušić, M. (2025): Digitalni euro i elektronički novac – sličnosti i moguće analogije za pravnu regulaciju. Digitalni euro i bezgotovinsko plaćanje: pravna regulacija i utjecaj na financijski sustav, Perkušić, Marko; Jozipović, Šime; Pečarić, Mario (ur.). Split: Sveučilište u Splitu, 2025. str. 105-135

Piplica, D., Marin, N. (2025): Neki aspekti neovisnosti ESB-a, stabilnosti cijena i digitalnog eura. Digitalni euro i bezgotovinsko plaćanje: pravna regulacija i utjecaj na financijski sustav, Perkušić, Marko; Jozipović, Šime; Pečarić, Mario (ur.). Split: Sveučilište u Splitu, 2025. str. 210-243

Štic, Mihael (2025): Digitalni euro: utjecaj na platni sustav i percepciju korisnika“ Diplomski rad, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Sveučilišta J.J.Strossmayera u Osijeku

The Digital Euro: Opportunities and Challenges for the Eurozone

ABSTRACT

The digital euro represents a form of money that retains the fundamental characteristics of cash, including its status as legal tender and the guarantee of stable value ensured by the central bank. Its introduction is not intended to replace existing forms of physical currency but rather to serve as their functional complement. This paper analyzes the concept of the digital euro, with particular emphasis on its impact on the payment system and user perceptions in the Republic of Croatia. As part of the research, a survey was conducted that encompassed demographic data, respondents' attitudes, and information regarding the acceptance of the digital euro, considering citizens' prior experiences with the introduction of the euro, as well as current trends in digital payments. Based on the collected data, an analysis was carried out addressing user readiness, trust in institutions, and perceptions of the benefits and risks associated with the digital euro. The results provide an overview of Croatian citizens' attitudes and highlight the key opportunities and challenges associated with the implementation of the digital euro in the Republic of Croatia.

Keywords: digital euro, eurozone, monetary policy, user perception, payment system, Republic of Croatia